

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАБУТТЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ: ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ

**НІКІТІН Андрій Сергійович - аспірант Навчально-наукового інституту
права Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

ORCID ID: 0009-0004-5997-6187

УДК 342.71

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.4>

У дослідженні висвітлено законодавчі новели стосовно набуття іноземними особами українського громадянства, які вже набули чинності, і законодавчі новели, які ще пропонують запровадити найближчим часом. Здійснюється детальний розгляд таких умов вступу до українського громадянства, як складання іспиту на володіння основами знань Конституції України та історії України, а також приведення виконання умови стосовно рівня володіння українською мовою окремими категоріями осіб відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Ключові слова: громадянство, набуття громадянства, умови набуття громадянства, трансформація інституту громадянства, законодавчі новели у сфері набуття українського громадянства.

Постановка проблеми

Виникнення трансформаційних процесів у суспільстві нашої країни, каталізатором яких послужило повномасштабне вторгнення росії в Україну, призвело до того, що питання розвитку і утвердження цінностей українського народу значно актуалізувалось, особливо важливими стали українська мова та українська історія. Неминуче вплинула російська агресія й на трансформацію ряду інститутів нашої держави, внаслідок чого постало питання стосовно оновлення чинного законодавства, яким регламентуються основи прийняття до громадянства України та його припинення. Незважаючи на те, що

дискусії стосовно необхідності оновлення законодавства щодо набуття громадянства України та необхідності його гармонізації із законодавством ЄС тривають досить довгий час, саме тривала війна стала тим фактором, який активізував цей процес.

Уже в липні 2022 року на розгляд Верховної Ради України було подано проєкт Закону № 2996-ІХ «Про внесення змін до Законів України «Про громадянство України» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо умов прийняття до громадянства України» [1]. І 21 березня 2023 року Закон був прийнятий ВРУ та офіційно оприлюднений 27 квітня 2023 року. Вступив цей Закон у силу 27 жовтня 2023 року, за винятком положень стосовно забезпечення Кабінетом Міністрів України введення в дію нормативно-правових актів відповідно до цього закону, які набрали чинності 27 квітня 2023 року – у день оприлюднення зазначеного Закону [2].

Стан дослідження проблеми

Питання прийняття до громадянства України останніми роками викликало багато дискусій серед законотворців, правників, а також представників громадськості. Дослідженням вказаної тематики займалися такі українські дослідники, як: Б. Калиновський [3;4], Т. Кулик [3], Ю. Лозинський [5] та деякі інші. Однак, жоден науковець не досліджував останні законодавчі новели, внесені Законом № 2996-ІХ від 21 березня 2023 року, так само як і не було досліджено

проблемні аспекти реалізації нових норм законодавства, зумовлених недосконалістю сучасного механізму правової реалізації в цій сфері.

Мета і завдання дослідження

Мета статті – дослідити інноваційні положення законодавства стосовно конституційно-правового регулювання набуття та припинення громадянства в Україні, які були прийняті в умовах війни та вступили в силу, окреслити проблемні аспекти механізму їх правової реалізації та запропонувати дієві шляхи вдосконалення цього механізму з використанням досвіду ЄС, що є особливо важливо в контексті сучасних прагнень України стати членом Євросоюзу.

Відповідно до встановленої мети слід виконати наступні завдання:

- дослідити інноваційні положення законодавства стосовно конституційно-правового регулювання набуття та припинення громадянства в Україні;
- окреслити проблемні аспекти механізму їх правової реалізації;
- запропонувати дієві шляхи вдосконалення цього механізму з використанням досвіду країн ЄС.

Наукова новизна дослідження

Наукова новизна дослідження зводиться до комплексного аналізу законодавчих новел, які стосуються питань набуття та припинення громадянства в Україні. У дослідженні вперше висвітлюється оцінка нових вимог щодо здачі іспитів на рівень володіння державною мовою, а також щодо знання Конституції та історії України кандидатами на набуття громадянства України. Дослідження виявляє проблемні аспекти реалізації цих положень на практиці, що зумовлюється незавершеністю реформування законодавства в цій сфері та необхідністю деталізації та вноормування окремих положень. Окрему увагу приділено питання гармонізації українського законодавства у сфері громадянства з правом ЄС у цій сфері. Запропоновані в роботі шляхи вдосконалення правового регулювання у сфері набуття та припинення громадянства України можуть сприяти по-

дальшому процесу інтеграції України до ЄС.

Методологічна основа дослідження

Під час роботи над дослідженням було використано ряд методів наукового пізнання. Зокрема, з використанням методу аналізу було проаналізовано інноваційні положення законодавства стосовно конституційно-правового регулювання набуття та припинення громадянства в Україні. На основі методу синтезу було окреслено проблемні аспекти механізму їх правової реалізації. З використанням методу порівняння було окреслено кращі практики реформування процесу набуття громадянства в зарубіжних країнах, зокрема в контексті проведення іспиту на знання основ Конституції та історії України. Метод моделювання був використаний з метою формулювання пропозицій щодо удосконалення механізму конституційно-правового регулювання набуття та припинення громадянства в Україні.

Виклад основного матеріалу

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну змінились суспільні настрої, і все частіше стали говорити про те, що поняття «громадянство» та «національність» не тотожні, адже особа іншої національності може бути справжнім громадянином України, і ототожнювати їх, як це робилось в Україні раніше, неправильно та недопустимо, оскільки бути громадянином відповідної країни – це мати повагу до її ідентичності та стійкий політичний зв'язок з нею. Як відмічають у своєму дослідженні Б. Калиновський та Т. Кулик, «громадянство – це цінність, яка пов'язана зі спільними інтересами громадянина та держави» [3, с. 57]. Саме тому нині наша держава провадить активну діяльність стосовно вироблення такої державної політики, за умов реалізації якої буде створений усвідомлений підхід до набуття громадянства та відбудеться зміна ставлення іноземців до цього процесу. Утвердження нового підходу до процедур набуття громадянства повинно остаточно зруйнувати тільки юридичний зв'язок з іншою країною, а особи, які набувають україн-

ське громадянство, повинні ідентифікувати себе як частину України.

Раніше процес набуття іноземцем українського громадянства був більш формальним та м'яким, він з легкістю дозволяв отримати громадянство особам, які нічого не знали про Україну та в багатьох випадках навіть не володіли українською мовою на належному рівні. Існуючі в Україні умови дозволяли їм формально отримати необхідні довідки та сертифікати, чим нівелювалось ставлення іноземців до України та знецінювалось українське громадянство в очах як іноземців, так і українського суспільства, яке розуміло, що отримати українське громадянство може будь-хто і за нього не треба боротися. Саме тому стало зрозуміло, що наша країна потребує оновлення законодавчих вимог стосовно набуття українського громадянства та забезпечення поваги до інституту громадянства в Україні, особливо це стосується осіб російської та білоруської національності. Тож розглянемо, які зміни були внесені законодавцем у цій сфері та які наслідки вони матимуть для іноземних осіб, які бажають отримати українське громадянство.

Загальні умови прийняття іноземних осіб до українського громадянства встановлюються ст. 9 Закону України «Про громадянство України» [6]. Зокрема, до вступу в дію Закону № 2996-ІХ від 21 березня 2023 року, умовами отримання українського громадянства були: визнання іноземною особою чи особою без громадянства Основного закону та дотримання положень чинного законодавства, підтвердження факту припинення іноземного громадянства шляхом подачі відповідного зобов'язання про це, а для осіб, які не мали громадянства, – декларації про відсутність іноземного громадянства та постійне і безперервне проживання протягом останніх п'яти років на території України на законних підставах. Окремі категорії осіб мали прожити на території України значно коротший термін, зокрема, це особи, які уклали шлюб з громадянином чи громадянкою України і тривалість цього шлюбу становила понад два роки.

Крім цього, заявник мав підтвердити факт наявності в нього джерел для існуван-

ня, які повинні бути законними. Зокрема, доказом належного характеру могла слугувати видана роботодавцем довідка з місця роботи за останні пів року чи довідка про стан банківського рахунку, на якому повинна знаходитись сума коштів у розмірі понад двадцять прожиткових мінімумів (станом на день виходу статті розмір цієї суми – понад 58 400 грн).

Довідка про відсутність судимості – ще один важливий документ, який мав бути поданий іноземцем разом із заявою про прийняття до українського громадянства. Видача цієї довідки відбувається відповідними структурами країни попереднього громадянства, ця довідка легалізується у встановленому законодавством порядку легалізації, що є залежним від країни, яка видає таку довідку, та двосторонніх угод, укладених Україною та цією державою. Переклад усіх документів на українську мову повинен мати нотаріальне посвідчення.

Також законодавство, яке діяло до внесення змін, вимагало від особи здійснювати подачу сертифіката, що підтверджує володіння державною мовою в обсязі, який є достатнім для спілкування, або ж подачу копії атестата чи додатку до диплома в разі, коли вивчення української мови відбувалось іноземцем чи особою без громадянства раніше.

Нормативне закріплення повного переліку документів, подача яких відбувається з метою прийняття до українського громадянства, а також процедури їх подання та відповідного провадження за ними відбувалась згідно з «Порядком провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень» [7], який був затверджений Указом Президента України від 27 березня 2001 року № 215 (далі – Порядок № 215).

Після прийняття Закону № 2996-ІХ від 21 березня 2023 року були встановлені додаткові умови щодо процедури прийняття до українського громадянства – необхідність складання іспитів з основ Конституції України, історії України, визначення рівня володіння державною мовою як умови для прийняття до громадянства України. Зокрема, як відзначалося в пояснювальній записці до проекту цього Закону, мета його прийнят-

тя полягала в необхідності запровадження комплексної перевірки знань основ Конституції України, історії України як передумов для отримання українського громадянства, а також приведення виконання умови стосовно рівня володіння українською мовою окремими категоріями осіб відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Серед новел Закону № 2996-IX від 21 березня 2023 року слід відмітити не тільки запровадження в якості умови прийняття до українського громадянства обов'язкових знань стосовно основ Конституції України, історії України, але й перегляд строків стосовно вивчення української мови особами, які отримали громадянство України внаслідок їх прийняття до нього за певні визначні заслуги перед нашою державою, адже їх прийняття до громадянства України має певний державний інтерес для нашої країни. Також це положення стосується осіб, які проходять військову службу за контрактом у складі Збройних Сил України в установленому законодавством України порядку, осіб, що отримали державну нагороду України, осіб, яким попередньо була надана посвідка на тимчасове проживання відповідно до положення ч. 20 ст. 4 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Законодавець зазначає, що вказані вище категорії осіб зобов'язані впродовж двох років з часу надання їм українського громадянства скласти іспит з основ Конституції України, історії України, а також підтвердити відповідний рівень володіння державною мовою. У разі невиконання вказаних вимог переліченими категоріями осіб слідує втрата останніми українського громадянства. Крім цього, відбувається уточнення умови стосовно прийняття до громадянства України неповнолітніх осіб, а також тих осіб, які мають стійкі порушення психічного чи інтелектуального характеру.

Тож, як бачимо, однією з нових умов прийняття до громадянства України, що були внесені новим законом, стало складання іспиту з основ Конституції України та історії України, порядок та процедуру проведення якого мав розробити КМУ до вступу Закону № 2996-IX від 21 березня 2023 року

в силу. Також мали бути внесені й відповідні зміни до порядку та процедури проведення іспитів на рівень володіння державною мовою. У день вступу Закону № 2996-IX від 21 березня 2023 року в силу – 27 жовтня 2023 року – КМУ було видано Постанову «Про внесення змін до Порядку проведення іспитів на рівень володіння державною мовою» №1126 [8]. Однак, до набрання Законом № 2996-IX чинності порядок та процедуру проведення іспиту з основ Конституції України та історії України все ще не було затверджено. І тільки Постановою КМУ від 30 травня 2024 року №620 такий порядок було затверджено [9].

Відповідно до цього документа, порядок складання іспиту на знання Основ Конституції та історії України охоплює наступні важливі етапи:

1. Реєстрація – здійснюється самостійно кандидатом через електронний кабінет, після чого відбувається подача заявки на іспит та забезпечується електронна автентифікація кандидата. Після цього державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» протягом п'яти робочих днів повідомляє кандидату інформацію стосовно місця, дати та умов проведення іспиту.

2. Підготовка до іспиту – при підготовці до іспиту відбувається врахування принципу недискримінації з подальшою можливістю адаптації умов для осіб з інвалідністю. Питання підготовки іспиту, зокрема й розробка завдань та їх рецензування, вирішується у відповідності до затверджених програм, опублікованих на офіційному сайті державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти».

3. Проведення іспиту – процедура проведення іспиту складається з двох частин: складання тесту з Основ Конституції (20 питань) та складання тесту з історії України (25 питань). Проведення іспитів відбувається у встановлених пунктах тестування із відеофіксацією процесу. Тривалість кожної частини іспиту – 45 хвилин, відповіді на тестові питання кандидат дає через спеціальний програмний засіб.

4. Визначення результатів іспиту – після завершення процедури тестування відбува-

ється автоматичне визначення та занесення в електронний протокол його результатів. Іспит вважається складеним, якщо кандидат правильно відповів на 15 питань з основ Конституції та 20 питань з історії України.

5. Видача сертифікату – за результатом успішно складеного іспиту відбувається видача сертифікату, що діє безстроково.

6. Апеляція та повторне складання іспиту – у разі необхідності кандидат має право оскаржити результати в адміністративному або судовому порядку. Якщо ж особа не складала іспит, його повторне складання вона може здійснити не раніше, ніж через 4 місяці [9].

Такий порядок забезпечує прозорість складання іспиту, а також забезпечує рівні умови для кандидатів при його складанні. Однак, проаналізувавши інші положення цього документа, можемо констатувати наявність певних недоліків у встановленому порядку:

- по-перше, постає питання прозорості процесу розробки та рецензування тестових завдань для проходження іспиту;

- по-друге, незважаючи на передбачену можливість адаптації умов складання іспиту до потреб окремих осіб, зокрема осіб з інвалідністю, ми розуміємо, що така адаптація на практиці можлива лише в окремих пунктах складання, тоді як в інших така адаптація не завжди може мати місце;

- по-третє, зважаючи на різну кількість тестових завдань для іспитів з основ Конституції та історії України, вважаємо, що встановлення однакового часу для їх вирішення є не цілком правильним підходом, час для складання іспиту з історії України потрібно збільшити пропорційно кількості 5 питань, на яку цей іспит більший.

У цілому ж, як бачимо, порядок проведення іспиту з основ Конституції України та історії України для осіб, які хочуть набути українське громадянство, враховує досвід країн ЄС у цій сфері. Зокрема, у 14 країнах ЄС – Болгарії, Греції, Естонії, Іспанії, Латвії, Литві, Люксембурзі, Мальті, Нідерландах, Німеччині, Чехії, Фінляндії, Франції, Хорватії також проводяться екзамени – так звані «тести на громадянство» – дозволяють перевірити знання особи, яка хоче набути громадянство відповідної країни, про політичну систему, історію, культуру та цінності

країни, а також основні права та обов'язки її громадян [10]. Ці тести хоч і носять різноплановий характер у кожній країні, однак проводяться, в основному, письмово. Тому встановлення саме письмової форми складання іспиту з використанням електронних засобів зчитування робить Україну ще на крок ближче до вступу в ЄС.

Крім цього, вважаємо, що слід запозичити досвід європейських країн стосовно встановлення відповідальності за порушення строків розгляду заяв стосовно прийняття до громадянства України. Адже, як свідчить правозастосовна практика на сучасному етапі, коли в країні триває повномасштабна війна, строк розгляду заяв про прийняття до громадянства України, закріплений вищезгадуваним Порядком № 215 у розмірі одного року максимум (п. 112 Порядку), часто порушується. Проблема полягає в тому, що набуття громадянства відбувається відповідно до указу Президента України та з дати його видачі. При цьому жодним нормативно-правовим актом не регламентується встановлення часових меж для видачі такого президентського указу.

Як відзначається в постанові Великої Палати Верховного Суду по справі № 9901/294/21 від 13.04.2022 року, Порядок № 215 регламентує тільки загальний строк стосовно подачі та розгляду заяв про набуття українського громадянства, при цьому строк розгляду відраховується з дня подачі всього пакету документів і закінчується днем розгляду матеріалів Комісією при Президентові України з питань громадянства [11]. Це ще раз вказує на те, що стадія видачі Президентом України указу про прийняття особи до громадянства України не входить до загального річного строку.

У висновку Великої Палати також зазначається, що чинне законодавство не регламентує конкретні строки, протягом яких глава держави має прийняти указ стосовно прийняття особи до громадянства. А тому, зважаючи на відсутність законодавчо регламентованих вимог стосовно строків прийняття такого указу і в новій редакції Закону «Про громадянство України», щодо нього має бути застосовне положення щодо розумності строку. Зважаючи на це, при

встановленні розумного строку для видачі президентського указу про прийняття особи до українського громадянства варто враховувати конкретні факти, умови та індивідуальні обставини кожного провадження.

Негативний вплив дії воєнного стану на території України неминуче відбивається на строках розгляду заяв про прийняття до українського громадянства та призводить до затягування в прийнятті рішень. Однак, навіть у такий складний час заяви про прийняття до громадянства України все ще приймаються та розглядаються відповідно до тих норм, які були чинними на день подачі заяви. Яким чином відобразиться введення в дію нових положень, закріплених Законом № 2996-IX від 21 березня 2023 року, на тривалості розгляду заяв та прийнятті президентських указів покаже час. Однак, одне можна сказати точно – подача заяви про прийняття до українського громадянства стане більш виваженим рішенням та потребуватиме докладення зусиль для його набуття. Однозначно, що на початковому етапі кількість заяв помітно скоротилася, адже особам, які бажають набути громадянство України після 27 жовтня 2023 року, потрібно більше часу, щоб підготуватись до складання іспитів та скласти їх з позитивним результатом. Одночасно з цим, вважаємо за доцільне закріпити в чинному законодавстві десятиденний строк з дати прийняття рішення Комісії при Президенті України з питань громадянства для надання особі громадянства України Президентом, що дозволить уникнути порушень прав та свобод осіб у процесі набуття ними українського громадянства.

Як показує час, інститут набуття та припинення громадянства України й надалі продовжує розвиватись, про що свідчить подання Президентом України до Верховної Ради України проекту Закону № 10425 «Про деякі питання у сфері міграції щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України» від 22 січня 2024 року, яким пропонується викласти Закон України «Про громадянство України» в новій редакції [12]. Серед ряду інших важливих новел найбільш дискусійною новелою цього проекту є запровадження спроще-

ного порядку набуття громадянства України для окремих категорій іноземців, який зводиться до можливості подання такими особами в процесі набуття ними громадянства України декларації, у якій вони визнають себе громадянами України (ч. 1 ст. 17 Закону в редакції проекту) замість подання зобов'язання припинити іноземне громадянство. Надання такого спрощеного порядку в разі прийняття проекту Закону № 10425 передбачатиметься для іноземців, що входять до числа громадян тих країн, перелік яких визначається у п. 7 ч. 1 ст. 1 цього проекту Закону (мова йде про понад 40 країн, у тому числі держави-члени ЄС, G7, Норвегія, Швейцарія). У відповідності до цього проекту Закону цим особам надаватиметься право подання декларації про визнання їх громадянами України та припинятиметься покладення на них обов'язку стосовно повернення паспорта іноземної держави до уповноважених органів цієї держави, як це передбачено у чинній редакції Закону «Про громадянство України». Загалом новели проекту Закону спрямовуються на лібералізацію в Україні інституту подвійного (множинного) громадянства, однак, зважаючи на масові дискусії щодо доцільності його прийняття в цій редакції, уже у серпні 2024 року Президент України подав новий проект Закону № 11469 «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на здобуття та збереження громадянства України» [13], який нині знаходиться на розгляді у ВРУ. І хоча цей проект Закону також має ряд дискусійних питань у правовому регулюванні інституту множинного громадянства (запровадження якого матиме місце в результаті його прийняття), ВРУ вже взяла його за основу для подальшого розгляду.

Доцільно відзначити, що вище зазначене свідчить про те, що інститут набуття та припинення громадянства України знаходиться в постійному розвитку, а тому слід відзначити важливість оновлення положень чинного законодавства України в цій сфері, однак слід при цьому брати до уваги сучасний рівень суспільного розвитку та наявні проблеми правозастосовної практики.

Висновки

Таким чином, прийняття законодавчих змін стосовно умов набуття українського громадянства на сьогодні недостатньо для того, щоб інститут набуття громадянства в Україні функціонував більш ефективно. Варто здійснити ряд дій щодо встановлення порядку та процедури запровадження нововведених законодавчих положень, зокрема забезпечити ефективну реалізацію проведення іспиту з основ Конституції України та історії України, при цьому доцільно використати позитивний досвід провідних країн ЄС у цій сфері. Крім цього, слід вирішити питання із несвоєчасним прийняттям рішень стосовно набуття особою громадянства України, адже своєчасність розгляду заяви особи та набуття нею українського громадянства у вказаний законом строк є запорукою дотримання її прав та свобод, що надзвичайно важливо для подальшого розвитку України як правової держави Європи.

Зважаючи на вищевикладене, можна констатувати, що в цьому дослідженні піднімається ряд важливих питань, зокрема й питання впровадження в Україні множинного громадянства, які засвідчують необхідність подальших наукових досліджень у цій сфері.

Література

1. Про внесення змін до Законів України «Про громадянство України» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо умов прийняття до громадянства України: Проект Закону України від 28 липня 2022 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1420746> (дата звернення: 12.02.2025).

2. Про внесення змін до законів України «Про громадянство України» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо умов прийняття до громадянства України: Закон України від 21.03.2023 № 2996-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2996-20#Text>. (дата звернення: 12.02.2025).

3. Калиновський Б., Кулик Т. Законодавчі новели щодо умов прийняття до громадянства України. Науковий вісник Дні-

пропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 3. С. 56-62.

4. Калиновський Б. В. Сучасні проблеми інституту громадянства України. Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення: збірник тез Науково-практичного круглого столу, присвяченого 76-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 10 грудня 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 27-30.

5. Лозинський Ю. Р. Громадянство України як конституційно-правовий інститут. Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану: матеріали наукового семінару (23 червня 2022 р.) / упор. М. В. Ковалів, М. Т. Гаврильців, Н. Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2022. С. 147-150.

6. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

7. Питання організації виконання Закону України «Про громадянство України»: Указ Президента України №215/2001. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2152001-530> (дата звернення: 12.02.2025).

8. Про внесення змін до Порядку проведення іспитів на рівень володіння державною мовою. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.10.2023 року № 1126. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2023-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 12.02.2025).

9. Порядок складання іспитів з основ Конституції України, історії України. Постанова КМУ від 30.05.2024 року №620. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/620-2024-%D0%BF#n13> (дата звернення: 12.02.2025).

10. EU citizenship tests (Civic, Language and Integration). 2021. Best Citizenships. URL: <https://best-citizenships.com/2021/02/23/eu-citizenship-tests-civic-language-and-integration/> (дата звернення: 12.02.2025).

11. Постанова ВП ВС від 13.04.2022 року у справі №9901/294/21. 2022. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs

SUMMARY

At the present stage, in the conditions of the ongoing Russian-Ukrainian war, the process of transforming the institution of citizenship in Ukraine is underway, in particular, the conditions for its acquisition are becoming stricter. However, while for some persons the conditions for acquiring Ukrainian citizenship are becoming stricter, for others these conditions are proposed to be simplified. This article highlights legislative novelties regarding the acquisition of Ukrainian citizenship by foreign persons, which have already entered into force, and legislative novelties that are still proposed to be introduced in the near future. The purpose of the article is to examine innovative provisions of the legislation regarding the constitutional and legal regulation of the acquisition and termination of citizenship in Ukraine, which were adopted in the conditions of war and entered into force, to outline the problematic aspects of the mechanism of their legal implementation and to propose effective ways to improve this mechanism using the experience of the EU, which is especially important in the context of Ukraine's current aspirations to become a member of the European Union. The following methods were used during the study: analysis, synthesis, comparison, modeling and generalization. The article examines in detail such conditions for admission to Ukrainian citizenship as passing an exam on the basis of knowledge of the Constitution of Ukraine and the history of Ukraine, as well

as bringing the condition regarding the level of proficiency in the Ukrainian language by certain categories of persons into line with the Law of Ukraine "On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language". Attention is focused on the fact that the legal regulation of additional conditions for admission to Ukrainian citizenship requires improving the procedure and procedure for conducting the specified exam, as well as their regulatory consolidation. In addition, the author points out the presence of another problem of acquiring Ukrainian citizenship in the conditions of the ongoing martial law in Ukraine, which persists even after the entry into force of the latest legislative changes - the problem of violating the deadlines for considering an application for citizenship and the lack of legal regulation of the deadline for making a decision on a person's acquisition of Ukrainian citizenship by the President of Ukraine and issuing a corresponding decree to this effect. As a result of the research conducted, the author concludes that it is necessary to legally regulate not only the conditions for acquiring Ukrainian citizenship, but also to improve the newly adopted procedure and procedure for passing the exam to meet these requirements.

Key words: citizenship, acquisition of citizenship, conditions for acquiring citizenship, transformation of the institution of citizenship, legislative innovations in the field of acquiring Ukrainian citizenship.

vid_13_04_2022_roku_u_sprav_i_9901_294_21/
(дата звернення: 12.02.2025).

12. Про деякі питання у сфері міграції щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України. Проект Закону України від 22.01.2024 р. №10425. URL: <https://surl.li/raugvh> (дата звернення: 12.02.2025).

13. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на здобуття та збереження громадянства України. Проект закону від 07.08.2024 року №11469. URL: <https://surl.li/dnsxdj> (дата звернення: 12.02.2025).